

Maagu pärast näeme, oli jee väga õnnelik korraldu mõisa taitjeks.

Wäljamaalt.

Albaanias nõutakse walit- fusse lahkmist.

6000 albaanlast Gotscha linnas on oma loosolekul, mida juhataks Albaania esitaja rahwasteliidus, endine wälisminister Fari Noli, otstufes teinud praegusele Albaania walitsusele ette panna järgmised nõudmised: Ahmed Bei Mati walitus astugu ära. Moobustada tuleb mis walitus kõigist erakondadest, kes peab uued walimised ette wõtma. Maapaost wäljamaalt tagasi tulla. Kõik albaanlaste juhid, kodumaa illeschitaminele tõde. Parlamendi asukoht tuleb Tiranaile üle wiia Walona linna.

Ka teistest linnadest tahetakse jamaajugufid nõudmist walitsusele ette panna. Oodata on, et praegune walitus awalikult arwamise jurele walitsusele lahku.

0000

Wenemaalt.

M. Wene asutatakse põllumajandusline pank.

M. Wene põllutöö komisjariaadis arutati põllumajanduslike panga asutamise ja selle põhikirja küsimust. Seiti otstarbetohtaks lubada wäljamaa kapitali panga, põhikapitaalks kasutada. 1923./24. eelarvesse otustati panga põhikapitaalks 20.000.000 rubla illes wõtta.

Ujum näitus.

M. Wene Põhja-Lääne laubanduse koda kawatseb korraldada ujum näituse, kus Wenemaa looduse warandused ja tootlasi-
töö jaadused esitatud oleks. Ujum näitus käiks läbi Euroopa ja Ameerika sadamad.

Ettevalmistused wilja- eksportiks.

Mustamere äärses sadamates tehakse praegu ettevalmistusi wilja wäljaveoks. Odesja sadamas siwendati selleks otstarbeks wäljamaa laowade osakonda. Marinopolis on lõpetatud laburimide remont.

Mustamere-Nasowi riiklik laewatöiduramet kawatseb augustikuuks kuni detsembrini üna laewadel wadada 36 milj. punda mittejulgust kaupa. Laewatöidurameti kaju-
tad on 45 aurikut, nende hulgas on 20 laewa kandejõuga 500 kuni 16.000 tonnini liikumas Greeka, Itaalia ja Wahemere sadamate wahel.

Pööre waates usu peale.

Grusia nõukogude wabariigi rahwako-
missariide nõukogu andis dekreedid wilja, milles ära keelatakse usulisi tundeid awali-
kult haawata. Usukommete tähtsuse taksitajad, kui need ei riku üldist forda, lange-
wad laelatohtulise karistuse alla.

ff.

0000000000

Eäbi Poola, Ungari ja Austria.

E. J.

II.

Poola riikline elu.

Piltu Poola riiklisesse elusse. heites, tu-
ab kui tähtsana teguri peale — poolaka rahwusluse ja isamaaluse peale näidata. Poola pealinnas Warsjais liitudes, ei kuuks teie kunagi muud, kui Poola keelt. Selles mõttes on Warsjais palju ühtlasem kui näiteks Tallinn, kus iga samm peal Saffa ja Wene keel kõrwa kostab. Ometi on Poolas wahemusrahwusi palju rohkem, ning ka Wenemaalt põgenenud wist mitte wahemal määral, kui meil. Kuid see tuleb sellest, et meil mitte wahke neid inimesi ei ole, kes Wene ja Saffa keele kõnelemist ene-
felle auasjaks peawad, olgugi et Eesti keelt hästi tuntakse. Poolakas kõneleb aga ai-
nult oma emakeelt ja kui ta siis sunnitud on mõnda wõdrast keelt tarwitama, siis teeb ta seda äärmiselt wastumeelt, ning eriti wastumeelt on Wene ja Saffa keele kõne-
lemine — on ju need nende riikide keeled, kelle meelewõlla all poolakad üle saja aasta oma kadunud iseseiswust tagaleinama pi-
dis.

Magu kuste jellele, et poolakas äge rah-
wuslane on ja teigi rahwusi dieti wahke jal-
lib, wäljaarwatud prantslased, kes Poolas mõrdlemata suures lugupidamises, on Poola riigis elawast 28 miljonist elanikust 10 miljonini muudasi, jelle hulgas üle 1 miljonini juute.

See 10 miljonini muudasi on üks Poola riigi nõrgematest kohladeist. Magu juba üeldud, ei tunne poolakas üldse muudaste

Sarjumaalt.

ühismeierei Anijale asutatud.

Siljuti oli Anija wallamajas nõupidu-
mine kohaliku ühismeierei asutamise üle, millest osa wõttis karmis rohkesti põllumehi. Etustati Anija mõisa piimameiereid rendile wõtta ning ühisust ellu kutsuda. Koozole-
kul anti meierei praeguse seisnorra üle jela-
tust. Püündwad majinad otustati juure osta. Et aga noorel ühijusel raha püündub, olgugi, et koke mitte liikmete poolt üle 60.000 m. kofku pandi, siis otustati laenata tarwisminew summa Eesti pangalt, laenata jenini, kui riiklist toelust jaadakse.

Olamafu määrati igal liikmel 300 mar-
ka lehma pealt ja 100 marka siiseastumise-
raha.

Zuhatusse waliti J. Sõgi (ajumif), R. Ränd (koolitöetaja), A. Siigman (ajumif), J. Wimerberg ja S. Ruus (kohaomanikud); ning rewisjonikomissjoni 3 liiget. Ühijusel on praegu 25 liiget. min.

„SALON“ paberossid on Eestis kõige
paremad. O. J. „TUBAK“
20 tk. — 40 mk.

Wiljandimaalt.

Ehituslaenu andmisest Wiljandimaale asu- niffudele.

Senini on asunikkudele wäljaantud lae-
nu üle 27 miljoni mrf., kofku 580 asunikule. Kõige suurem laen, mis antud, on 180 tuh. mrf. koke hoone peale. Üle 100.000 mrf. on laenu antud 30—40 asunikule. Whm.

Moori asunikude elu.

Moori mõisa planeeriti ja anti ka asu-
nikkudele wälja 1921. aastal. Kuid siia-
maani ei olnud asunikudel veel kindlat si-
gust kruntide üle, sest endine mõisa-omanik
nõudis omale mõistat tagasi. Rohus aga
mõistis mõisajagamise õigeks. Alles paar
nädala eest said asunikud oma lepingud
kätte. Nüüd on neile sellega mõimalus
antud elatusloobega algust teha, mis ka
isana elawaks on muutunud. Ehitustööd
tergendab kohalik jaewestki.

Seltji 15-aastane juubel.

Eesti noorsoo kasmatusse seltji Wana-
Tammalinnas harufelts pühitseb tulewa aas-
ta algul oma 15-aasta kestwuse juubelit.

Seltis on asutatud 1909. a. jäendatud
seltji harufeltina, kus iseseiswate seltjide
loomine maal veel waga raskestatud oli. Praegu on seltjil kawatjus, ennast iseseis-
waks kuulutada. Whm.

Siferiigist.

Wõrumaalt.

Korratu telefoni ühenduse kohta Wäpinaas,
mille kohta meie lehes hiljuti jõnum eli, je-
letab posti-peawalitsus järgmist:

Wäpina telefoni-keskjaama ja tema alla
kuulwate Raha, Linde, Meelwa ja Leewaku
kollektiiv-keskjaamade abonentühendused on
ühelühelised ning karmatawad jellepärast
induktiooni mõju all. Ühenduste kake-juh-
kiseks ümbertegemiseks püündub aga posti-
ametkonnal käesolewal aastal raha.

Kaljud Wäpina keskjaama abonentid, kes
ennemast 1922. a. „Kiigi Teatajas“ nr. 2
awaldatud telefoni takside § 3 p. 2 littera
„A“ kohaselt linimafju maksid, ei ole riigi
wastu — liinide korraldamiseks tarwilise
muskatööjõu ja woaabinõude andumise asjus
— omi kohustusi täitnud, mille tõttu neile
linimafjs jama § p. 2 littera „B“ järele or-
arwatud, mis jellepärast kassim on, et riik
täielikult oma kulul abonentide ühendused
korras hoiab.

Wäpinaas oli postiametkond sunnitud L.
a. wastawa mahutusega kommunaatori pui-
dusel wäikse mahutuskliit kommunaatori ja
numbriafski koos töötama panema, mida
tehniliselt mitte kiikalt rahuldawaks ei
jaanud lugeda, ja jellepärast ongi tänawu
aastal-keskjaama jaoks uus kommunaator
walmistatud ning Wõrumaa t. t. wõrgu üle-
male Wäpinaas ülesseadmisel posti-peawa-
litseusest wälja jaadetud.

0000

Sartu leated.

Põlendub puuilla mahatõhkumise

tehti läinud nädal algust. Mahatõhkumi-
ne wenib pikale, sest jenini pole selle töö
juures rohkesti töölisi nähtud kui 3—5 in-
mest.

M. R.

Wanemuise sümfonia orkestri kontserdid.
Lõpetwad 4. sept., mille järele algab teatri
hooaeg. Teatrawasti lõpeb käesolew hoo-
hooaeg suurema püündujäädiga, mille juures
ajalt süüdi on halwad ilmad, mis jägedasti
jündisid kontserti pidamata jätma.

Rohke jõitjate hulk omuibusji liinidel.

Räituse wäewad töid Tartule erikist ela-
wust, uulitkatal liigub rahwast waga tihe-
dalt. Jsearanis rohkem armul lõidetakse
wafali omuibusji liinil, mis mõõda näituse
ajast läheb. Garilikult liikus jelle liinil 4
omuibusji, kuid nüüd 8, kes siiski ei suuda
jõitjate soowe rahuldada.

M. R.

Kunstikool „Ballase“ aastapäew.

5. oktoobril pühitseb kunstikool „Ballas“
oma 5. aastapäewa, mille puhuks kooli ruu-
mides ka õpilaste tööde näitus korralda-
takse.

—g—

0000000000

Sport.

Lojsmani juubeliwõist- lused.

Juubeliwõistluste teine päew algas Lojs-
mani austamisega, kes krigi wõistlajate jaa-
tel, kammepärjaga ehitud, wäljale ilmus ja
pealkwaatjate poolt elawate kiiduwaldus-
tega wastu wõetud jai. Subilaarile andis
„Kalewi“ poolt wäike terwitusega B.
Abrams aadressi üle. L. j. f. poolt anne-
tati Lojsmanile ihe marmorkuju ja D.
Raudsewa poolt ka enese biit. Järwa spor-
diring jaotis jubilaari abitaafale lillekimbu.
Terwituste järgi ühikute liitide ja jellefide
poolt hiiidis 1000-pereline pealkwaatjate
fogu Lojsmanile kolmekordne „Elagu“,
mille järele 25.000 leetri jooksu start algas.
Jooksu eimefjed 5000 mtr. peeti aias, järg-
mised 17.000 mtr. wäljaspool aeda ja lõpp
3000 mtr. jälle aias. Jooksu wõitis Lojs-
man ajaga 1 tund 32 min. 27,5 sek., teine
Baal 1 t. 43 min. 47,5 sek., kolmas Sinfel
1 t. 45 min. 7,9 sek.

Wõistluse tagajärjel on:

Odakeites: 1. Saat 49,61 mtr., 2.
Nobopun 47,37 mtr., 3. Renne 45,78 mtr.

Pettakeites: 1. Kalfun 40,88 mtr.,
2. Tammer 37,96 mtr., 3. Ernejak 35,55
mtr.

Põrgushiiptes: 1. Steinberg 1,60
mtr., 2. Emer 1,60 mtr., 3. Antion 1,55 mtr.

60 mtr. jooksus: 1. Neuman 7,2
sek., 2. Perewerfin, 3. Keskiil.

300 mtr. jooksus: 1. Keskiil 39,1
sek., 2. Riittim 39,3 sek., 3. Saulman 39,4
sek.

110 mtr. takkejooksus: 1. Neu-
man 18,6 sek., 2. Steinberg 19,3 sek.

Maiste numbrites — odakeites ja 100
mtr. jooksus seati illes uued rekordid Beel
ja Einsteini poolt.

Odakeites: 1. Beel 31,31 mtr., 2.
Prais 30,11 mtr., 3. Rõiw 26,42 mtr.

100 mtr. jooksus: 1. Einsteini 13,6 sek.,
2. Prais, 3. Ruffin.

Jalgpalli esiwõistlus.

on eemale jäänud T. J. R., kes liidu otstuf
nende mängija Jürgensoni kohta õigeks ei
pidanud. Wõistlusest Narwa „Wõitlejaga“
eemale jäädes, mis eilajeks määratud oli,
on T. J. R.-le kaotus loetud, millega igasu-
gune mõimalus esiwõistlustest osawõtta (la
ilma Jürgensoni) enam T. J. R.-le wõ-
malit ei ole.

„Sporti“ kirja kohta on liit endise ot-
suse juure jäänud, kuid nagu „Sporti“
mängijate ringfondadest kuulame, ei la-
watse „Sport“ jellepärast veel wõistlustest
loobuda, misjuguine ahwarbus aga liidule
jaadetud kirjast küll etteoodud oli.

Sõjawäe jalgpalli wõistlus.

Laup., 1. sept., oli jalgpalliwõistlus
Narwa garnisjoni diwiisi staabi komando je
5-ma liifitu pataljoni komando wahel.

0000000000

wastu suurt armastust, teijelt poolt on aga
Poolas hulk jarnafeid muudasi, kes Werjail-
les'i rahulepingu põhjal oma riigist eraida-
ti ja Poola riigi kiltge liideti, kes aga seda
eraldamist wägiwallaks peawad, ning mõ-
teid haandwad, kuidas Poola riigist for-
d lahti liitla, nii siis omas pones lahkpüüdeid
sojendawad. Nende hulka kuuluvad muu-
dugi eimefjes joones jaksalajad ja wenelajad.

Sõprus nendega ei jaa olla, alaliied hõru-
mised on käimas, ning see rifub Poola riigi
ijemist rahu ning on takistuseks riigi illes-
chitawaks töös. Eriti teraw wahetord on
aga Poolas juutidega. Meie ei tunne õn-
neks terawalt nõnda nimetatud Juudi kii-
muist, kuid Keit-Euroopas on see kii-
mus alati terawalt paeuaforraal. Oma annetega
alialal, aima energias, oma wiaaduga on
juudid suuri warandusi junnud aastajadade
jooksul enesle kätte kistuda. Nende waran-
dused on kõitjugu majanduslistesse ette
wõtetesse mahutatud ning eriti lautawad
end juudid pangailinas, kus jame ots nende
fäes on. Walitjedes rahaaustuste üle, hoi-
des oma käes mõjuwamate tööstusliste
ettewõtete aktiiaid, on juutidel mõimalus
end waga tugewalt maksma panna ka poli-
itilises ja kultuurilises elus ja peab liikema,
et jagedasti takitatakse siin jarnafel wiisil,
et see õigustatud wiha poolakas wälja kut-
sub ning seda wiha ka hinges edasi kandma
junnib.

Kõike, kus lehwib Juudi waim, peetakse
Poolas halwaks, ja kaitutakse end wiimali-
kult jellest eemale hoida. Jlegi nui kangele
läks asi, et Poola eimefne president wägi-
waldusest jurna leidis, jelt et mõni ringfond
jeda arafannatada ei junnud, et Poolat
walitjeb president, kes Juudi häälte abil
walitud.

Siinatagu jeda nähtust kuidas tahes,
findel on, et ta Poola isemist ühtlasi rifub,
teda sunnib hulk jõidu nende siemiste hoo-
rumiste korraldamiseks ära kulutama, mis
takistab riigi jõudjat edu ja arenemist.

Teine asjaolu, mis omakorda halwa-
walt Poola riigi elus mõjub, on see, et
Poola oma ümbritsewale naabritega ei ole
junnud sõbralikkust ja head wahetorda veel
jalule jeada. Wenemaaga ei wõi muudugi
sellegil wahetord isearanis hea olla, kuni
Wenemaa poliitest jühitud on, oma piiriäär-
seid riife, neile wahetahawal miine alla
pannes ja nende alustugefid õonistades,
oma mõimu alla jaada. Kuid wahetord on
halb ka jakslastega, kes poolakatele ei junda
andeks anda, et neilt Dazig ära wõdi ja
nõndanimetatud Poola koridori läbi Saffa-
maa kaitse osasse jaotati. Halb on wahet-
ford ka Leeduga. Wilno päast ja halb on
wahetord Tsheho-Slowakkiaa Tsheni pä-
rast, olgugi et nii poolakad kui tshehid ja
slowakid Slaawi wõjust pärinewad. Minu-
feses naabrid, kellega Poola heal jalal ajub,
on Läti ja Aumeenia. See halb wahetord
naabritega sunnib Poolat suurt sõjawäge
pidama ja see on iheks põhijuseks, miks
Poola majandusline jeijuford halb. Siia
juure tuleb korraldamatu maksuühisteen ja
see kofit aitas kaasa, et Poola, kus peitunud
määratud loodisewarandused, praegu äär-
miste rasfete majandusliste olude all waen-
leb, mille wäljeks hindemärgiks on Poola
marga kurji järjekindel langemine, olgugi
et Poola kaubabilans aktiivne on.

Tsheho-Slowakkia raubteel Ungari poole.

Keijil jatud nii mõnegi inimesega kol-
tu ja see tuleb siis iseenesest, et warum wõi
hiljem kaidagiwiisil kutwust loibatad. Wos-

las olin nii mõnegi riistinime ja nii mõ-
negi juundiga kutwust sõlminud, kuid nüüd
jeltis mulle päris ijelaadi reijikaaslane.
Ta leidis tarwiliku olewat mulle igapidi
abiks olla, tassis minu patkistid ning näitas
igal muul wiisil mulle oma sõbralikkust
illes. Ta oli haruldajest elawa ijeloomu-
ga ja nõudis minult kõige täpemaid tea-
teid minu ijitu kohta. Kui kofit olin ära
jeletanud, julgesin ka temalt tema ja tema
jõidu sihi kohta järelepärida. Sõnalauju-
mata asetati mulle üks rufikas küljetontide
wastu ja teine nina alla. Kui jarnane
illesspidamine mind natuke heidutas, lihas
minu reijifeltiline juure, et see oleks, nii
itelda, üks jelsuline terwitus, nimelt ütles
minu jeltiline end polejja olewat. Ta je-
letas, et Poolas ei olewat jarnafel tegevus-
alal midagi peale hakata, lubas teel raha
teenides Brasiiliafse jõita, milleks tal esial-
gu ka pilet Triestini wõetud oli.

Minu hoolitjeja ja jutukas naaber lah-
kus kaitjus juba teises jamaas minust. Sõ-
jündis peale, ei jaanud seda riiti, kufi läbi
jõitfin, dieti mingijugusest kiltjelt tundma
õppida. Minult jellest jai mulle Tsheho-
Slowakkia meele, et siin eimefne ja wiimast
forda üle piiri jõites pingutada jain. Mi-
melt mõti, eht ma küll, nii itelda, tranfiit-
kaup olin, et ma Tsheho-Slowakkias siise-
mõllitud peatfin olema. Mul malfis hulk
waewa kindlaks teha, et ainult läbi jõidan
ja peatada Tsheho-Slowakkias seetord ju-
gugi ei taha. Mind lasti wiimaks üle pii-
ri, kuid jellejuures pingutati veel mitmel
pool, nii bagaafhi waatamisel kui ka jaa-
mahoonest rongi peale lastumisel.

0000000000

Tartu näitus.

Meiste osakond Tartu näitusel.

Gesti moatarja

on näitusel väljapandud 13 looma. S. Kalmi poolt, Saadjärve-Jooralt, lehm 4 järeltulijaga, Wahi põllutöödooli talust 2 lehma, kes ei mõistele ja pull „Sulem“ E. R. 22 oma 6 otsetohese järeltulijaga, kelledest 3 lehma ja 1 pull S. Kalmi omad.

Muhindu said: pull „Sulem“ järeltulijate kogust 1. auhinna 7000 mk. põllutöödooli poolt ja suur hõbe auraha Tartu Gesti põllumeeste seltsi poolt; peale selle saab iga järeltulija 10 prots. pulli auhinna. S. Kalmi lehm „Neel“ järeltulijate kogust 1. auhinna 5500 mk. a.-j. M. Le Coq'i poolt ja suur hõbe auraha Tartu Gesti põllumeeste seltsi poolt. S. Kalmi pull „Mata“ 1. auhinna 4500 mk. a.-j. M. Le Coq'i poolt. Mõlemad karjatogud andsid hea mulje.

Angleri karja

on näitusel väljapandud 34 lehma, 11 pulli ja 10 noort looma; neist karjatogusid 6, 1 lehm järeltulijatega ja 1 pull järeltulijatega. Karjatogude eest said 1. auhinna: „Wahi“ põllutöödooli talu, Tammistu — Kaarli Angleri karja sugulawa, v.-i. Puurmani mõis, Wao mõis, Raabi mõis ja „Wahi“ lehm Kullase järeltulijate kogust. Wäikepõllumeeste poolt on ainult 1 lehm ja 3 pulli väljapandud.

Hollandi Järlsi karja

on 4 pulli, 25 lehma ja 5 noort looma. Kogust on: Ulenurme mõisast, kes sai 1. auhinna ja Kastre mõis, ka 1. auhinna. Luunja mõisast on 7 lehma väljapandud, kelledest 1 eimese, suur hõbe auraha ja teise 2. auhinna, bronz auraha said. A. Pantol Kambjast on 6 lehma väljapandud, kes oma juurtega filmapaistavad on. Et ainult kodusse prooviliipsi numbrid välja on pandud, siis püüdnud täielise alus selle karja hindamisel. Raabi mõisa pull sai 2. auhinna. Wäikepõllupidajate loomadest jäid 1 lehm ja 1 pull ilma auhinna.

Warjanäitus Tartus.

Raupäeval, 1. sept. peeti ära Tartus uuel näituselplatsil Moosteri ja Urdenni tõugu warjade näitus. Kuna läinud aastal warjanäitus Tartus täieliselt äpardas, oli tänawu kogu toodud Moosteri tõugu 6 ematagust warja, üks aastane täik ja Urdenni tõugu kaks kaheastast täik-jälg.

Muhinnaks sai hra Oja Moosteri tõugu emataguse täik-warja eest 1200 marka põllutöödooli poolt. Toetusraha said üks Moosteri tõugu ematagune täik-warja 1000 marka ja kaks sama tõugu, kumbki 600 marka Tartu maakonnavalitsuse poolt.

Kuna pealinna näitus tänawu pidamata jäi, siis oli lootust, et Tartu näitus, kui ainuke suurem „ülemaaline“, toelamaks paigut läinud aasta näitusel. Kuib kahjuks mõni lausa on asjaolud natuke teistiti kujunenud. Näitus on kahwatum eelmise aasta omast, tuntuvalt on wähenenud wäljapanijate arw põllumajanduslikel osas, kuna tööstuse osa on küll mõne „uudise“ wõrra suurenenud. Nii paistawad filma siin-seal rellaami-plataatide kriipseldused, kus „uudisena“ rotikihwi wõi „kunstipitsitegemise“ nõelu pakutakse. Siis on siin veel näha „suhtru- wati“ tööstajad ja müütajad, kaelajademete eht ilipide „jalgade“ propageerijaid ja müütajad jne.

Näib, nagu oleks lõik laotada „müsta kunstiga“ jaherdajad tarwiliku leidnud olewat endid näitusel ülesseada. Kuib rahwas neid waatab ja nende „kultustust“ kuulab, küll see wiist neid ikka huiwitas ja „operatsoonid“ näitavad siin liirelt jündimat. Muudugi ei ole see näitus Tartu näitusel iseloomulikele, waid see tõrhub pea kõigil meie näitusel.

Tänawune näitus on nagu eelmiselgi aastal kahets jaotatud, kuid selle wahega, et masinad on palju kaugeemale Weeriku alewi poolsele kõrrepollele paigutatud, kus neil loojutamisest rohkem ruumi, kui endises tiitarlaste giimnaasiumi õues.

Wana näituselplats on peajoontes muutusteta, ainult mõni pawiljon wõi putka on uuesti üles lüüdnud ja needki näitavad ajutise iseloomuga olewat. Misklap see wiist näitab, et tegijal ei ole olnud lootust nende pika ea peale.

Miks Tartu warjanäitusele nii wähe warju kogu toodi, seda wõib sellega seletada, et Tartu ümbruses wähe märgitud tähtsust leidub ja neidki, kes märgitud on, liiga wähe tarwitatakse.

Ka on auhinna liiga wähesed. Juba selle tõttu jätawad paremad hobusekaswatajad oma warjad näitusele loomata. Muhindu tuleks tingimata suurendada, et hobusekaswatajad, kellel tõesti midagi näidata on, selle eest ka midagi saada wõiks.

Naisternhwa kätitööde osakond Tartu näitusel.

Tänawusel Tartu näitusel on naisternhwa kätitööde osakond palju wähem, kui see endistel aegadel oli. Peawäljapanefutulemad kahe filmapaistawa eriautuse poolt, mis aga seda tähelepanemise wäärilistamad on. Need on Tartu naisühingu ja nais-seltsi kätitööd. Peale ülikunniste telgebel loetud tööde esinewad mõlemad koolid uudisega: nad on weisefarwadeb walmistatud algupäraste kirjadega waiwasid wälja pannud. Tartu naisühingu kool on oma tööpõlbu ka piksibe walmistamise ja lõuendi kaunistamise alal laiendanud. Tartu-naistali oli näitusele mitu kogu kaunid rahwapärase kirjadega tellitud ning mood-said afariideid toobud. Naistatsepatid oli wähe.

Muhinnad Tartu näitusel.

Pimatalituse sisseadeb, masinad ja riistad.

P. R. „Estoonia“, Tallinnas, auru-pimatalituse sisseadeb eest kõrgem auhind diplomaalid auraha peale;

G. Peets, Tartus — piima eelsoojendajate, foore pöörifooritoride, pumpade ja transmisiiooni laagrite eest I. auhind suur hõbeauraha;

Kaib. ja tööst. a./i. W. Schneider ja Ko, Tartu osakond — piimatalituse auruturbiinide sisseadeb eest I auhind suur hõbeauraha.

Tartu Gesti Majanduse ühisus — kodu-pimatalituse riistade eest I auhind suur hõbeauraha.

Wõi, juust ja muud piimasaadused.

S. Kallim, Waralt — ekspord wõi eest I auhind suur hõbeauraha;

Matskivi ühispiimatalitus — eksp. wõi II auhind suur pronks auraha;

W. Sarwik, Arulast — eksp. wõi eest II auhind wäike hõbeauraha;

Watre ühispiimatalitus — eksp. wõi eest I auhind suur hõbeauraha;

Käpina ühispiimatalitus — eksp. wõi eest II auhind suur pronks auraha;

Palamuse ühispiimatalitus eksp. wõi eest I auhind suur hõbeauraha;

On ühispiimatalitus — eksp. wõi eest I auhind suur hõbeauraha;

Rõngu ühispiimatalitus — eksp. ja Pa-riiti wõi eest II auhind wäike hõbeauraha;

Põõge ühispiimatalitus — eksp. wõi eest II auhind suur pronks auraha;

Antsla ühispiimatalitus — eksp. wõi eest II auhind suur pronks auraha;

S. O. Peterfen, Koerust — eksp. wõi eest II auhind suur pronksauraha;

M. Kefel, Sangaste — Schweitsi juustu eest I auhind suur hõbeauraha;

M. Jadesen, Tartust — keefiri eest II auhind wäike hõbeauraha;

Rõngu ühispiimatalitus — kaseini eest I auhind suur pronksauraha;

W. Sarwik — kaseini eest II auhind wäike pronksauraha.

Ralandus.

E. Ralanduse selts, kes ei wõistelnud, kalakaswatuse ja -püügi abinõude eest komisjoni ettepanekul määrati korraldajale, 2500 marka wõrgutusraha.

Wana-Antsla riigimõis — karpide ja t. eest I auhind suur hõbeauraha ja 2500 m. toetust hoolitsuse eest.

Sangaste kalakaswatuse — karpide ja li-naskite kogust eest I auhind suur hõbeauraha.

Pecos Traders A. E. D. — mitmesuguste kalapüügi riistade eest I auhind suur hõbeauraha.

Kauna, pleki- ja lufusepatööd.

D. Kaber, Tallinn — kaalud „Rein“ kombineeritud puudades ja kilogrammides, kõrgem auhind diplomaalid auraha peale.

E. Sattelberg, Tartus — kaalude kogust eest I auhind suur hõbeauraha.

M. Kivistik, Tartus — kaalude kogust eest II auhind wäike hõbeauraha.

S. Kraf, ja S. Pihu, Tartus — kaalude kogust eest I auhind suur hõbeauraha.

M. Jesse, Tartus — kaalude kogust eest II auhind wäike hõbeauraha ja 3000 marka raha.

G. Räppa, Tartus — metall pargade eest kõrgem auhind diplomaalid auraha peale.

S. Oka, Tartu — metall pargade eest I auhind suur hõbeauraha ja 3000 m. raha.

M. Pihlas, Tallinn — rauast kunsttööde eest kõrgem auhind diplomaalid auraha peale ja 3000 m. raha.

W. Reimwald, Tallinn — metall kätitööd I auhind suur hõbeauraha ja 1000 m. raha.

M. J. „Tegur“, Tartus — walamistööde, eriti kirikulaste eest I auhind suur hõbeauraha;

S. Kerna, Tartus — saepuruga tööta-wad ahjud, III auhind wäike bronzauraha.

Seemne- ja forbitaswatuse.

Gesti seemnemeilijahisus, Tallinn (Luunja ja Jõgeva seemnemeilijahisus wäljapanefutud) — põllu, heina-, juur-, aiawilja-, lilleseemnete ja istikutekogud; üleswõtted; diagrammid — I auhind suur hõbeauraha; S. Berg, Sangaste — Sangaste ruffi

eest (1923. a. saak) — I auhind suur hõbeauraha;

S. Rirk, Raadilt — seemnemeilijahisus ja katkeasjanduse alal II auhind Benkth Correct MCT3 ader;

S. Kines, Kogotas — peefide, kaalide ja merite eest ergutuselise komplekti kirjandust (3000 mk.);

Wastaf, Wogodist — ergutuselise 4000 marka;

E. P. S. „Wahi“ talu — juurwilja eest I auhind majapidamise juhatajale E. R. auhind 7500 marka ja omanikule suur hõbeauraha.

Katkeasjandus.

P. Mbrecht, Uue-Antslast — nisu- ja kaerajordi wõrdlusatset, diagrammid ja tabelid — teine auhind 1. Arwita ader nr. 3.

Maaparandus.

S. Annuk, Rudinast — jooharimise eest II auhind wäike hõbeauraha ja 3000 marka.

Jahwatustööd.

Aljas ja Josselson, Tartus — jahud, tangud ja kruudid, II auhind suur bronzauraha;

Karl Peets, Sadala — jahud, tangud III auhind wäike bronzauraha.

Puu- ja aiawilja ümberistatamine.

E. Tartuajate Keskühisus, Tallinn — õuna- ja sõstrawein, I auhind suur hõbeauraha;

M. J. Tartu aiawiljahisus — kodumaa weinid, napsid ja liidõrid.

Sead.

S. Kalm, Saadjärwelt — walge kult Englise Yorkhiiri tõugu, III auhind, Tartu Gesti majandusühisuse poolt üks takehobuse ader;

S. Kalm, Saadjärwelt — walge Yorkhiiri tõugu emise pörjaste eest 5000 marka ergutusraha seakaswatuse edendamise eest.

M. Randmann, Wafulas — Daani Yorkhiiri tõugu emiste eest 2000 marka seakaswatuse edendamise eest.

Mesindus.

Anton Puskar, Aru w. — murrimee eest II auhind suur bronzauraha ja kõrjeme ja waha eest I auhind suur hõbeauraha;

R. Wint, Tartust — tarberiistade, kunst-kärgede ja murrimee eest I auhind suur hõbeauraha;

R. Wint, Tartust — kollektiioon appemahendid mesinduse alal I auhind suur hõbeauraha;

M. Sumbat, Rukelt — murrimee, kõrjeme ja waha eest I auhind suur hõbeauraha;

S. Jõks, Tammistult — murrimee eest II auhind suur bronzauraha ja waha eest I auhind suur hõbeauraha.

(Järgneb.)

oooooooooooo

Kiri Tartu näituselt.

Kuna pealinna näitus tänawu pidamata jäi, siis oli lootust, et Tartu näitus, kui ainuke suurem „ülemaaline“, toelamaks paigut läinud aasta näitusel. Kuib kahjuks mõni lausa on asjaolud natuke teistiti kujunenud. Näitus on kahwatum eelmise aasta omast, tuntuvalt on wähenenud wäljapanijate arw põllumajanduslikel osas, kuna tööstuse osa on küll mõne „uudise“ wõrra suurenenud. Nii paistawad filma siin-seal rellaami-plataatide kriipseldused, kus „uudisena“ rotikihwi wõi „kunstipitsitegemise“ nõelu pakutakse. Siis on siin veel näha „suhtru- wati“ tööstajad ja müütajad, kaelajademete eht ilipide „jalgade“ propageerijaid ja müütajad jne.

Näib, nagu oleks lõik laotada „müsta kunstiga“ jaherdajad tarwiliku leidnud olewat endid näitusel ülesseada. Kuib rahwas neid waatab ja nende „kultustust“ kuulab, küll see wiist neid ikka huiwitas ja „operatsoonid“ näitavad siin liirelt jündimat. Muudugi ei ole see näitus Tartu näitusel iseloomulikele, waid see tõrhub pea kõigil meie näitusel.

Tänawune näitus on nagu eelmiselgi aastal kahets jaotatud, kuid selle wahega, et masinad on palju kaugeemale Weeriku alewi poolsele kõrrepollele paigutatud, kus neil loojutamisest rohkem ruumi, kui endises tiitarlaste giimnaasiumi õues.

Uuteist pawiljonidest oleks nimetada põllumajanduslikel iselähil. „Estoonia“ oma, kes siin terwe piimatalituse sisseadeb ülespannud. Siin terfih selge pilt filma ette selle üle, kuidas piim kõrgemhinnalises wõits muutub. Muudugi on see sisseadeb palju teerulijem, kui seda on talu eitebe ternudes wõi lõõmine, kuid selles see wõi hinna wähe põhjusti peitub.

Teine uus ehitus, mis filma paistab, on hokolaadi wabrik „Rame“ putka. Läinud aasta Tartu näitusel „Rame“ oma hokolaadi ei esinenud, sest kohalikud wane-mad hokolaadi wabrikud R. Gutmanni ja Glasmanni omad olid esinenud terwe tööstuse sisseadebega.

Uus näituselplats on päris lage pawiljonide, ainult paigutamine on jõbbri taoline putka üles lüüdnud, kus siis ta natuke muusikat tehtakse, kui wana näituselplatfi pealt aega üle jääb.

Rohkem kui uusi pawiljonid üles ehitatud, on wanu püütud nägusamateks maadliba.

Ka rellaami eest näib olewat hoolitsetud. Rellaami pawiljon on endisel kohal ja kuulutuslega paigutatud, ainult järjekorras on muutuli. Läinud aastal oli siin kõige kõrgemal kohal „Waba Maa“ nimeline rellaami plataat, mida hoibis kinni korstnapühkija walmisega wanamees (käisin teda isiklikult waatamas, milleks tuli enne 4—5 elufardekut trepist ja kügist ülesõu-rida), tänawu on selle asemel „Esmas-päewa“ kuulutus üles lüüdnud. Kas seda lufusepasi ärimise ja „Esmaspäewa“ wäljaandja ise kinni hoibis, wõi on selleks juba ka mõni ratsionaalsem wiis leitud, see on alles seladus.

Siinamas, rellaami pawiljoni wastu on „Seliõe“ 10.000 künnlane „päite“, mille walguis isegi päeval näib küllalt heledana. Kahju, et näitus juba õhtul wõidewitus lõpeb, muudu saaks sellest walguisest kogu näituselplats omale „filmawalguis“.

Wahwad poisid ja tüdrukud on need stouid ja guidid — igal pool on nad hooliga ametis ja tegewuses. Sumitaw oli neid muilikatega wõidu jooksma ja jõudu katsumas näha. Mii seisis nimelt selles, et karja wäljatoomisel tabeti „Wahi“ pulli ühes oma järeltulijatega publikumile esitada. Mii siis oligi, et pulli ennat talutas keegi wanem herra, kuna iga stout ühte muilikat oma käe tõrwal kepju külla lastis. Muudugi oli poisitel tegemist kinnihoidmisega, sest nii mõnegi muilika jõud näis algawa nooremehe omast üle olemat. Stouid on ka oma raabiojaama teinud ja wõivad selle abil kogu ilmaga wernastuda.

Ka üks teine liit „poisja ja tüdrukud“ on, kes näituse ajal kangesti tegewad on, need on üliõpilased ja peaaegjalikult põlluteaduskonna üliõpilased. Ka nemad on suure hoole ja agarusega oma ameti kallal ja õige suurt osa kogu näituse korraldamise tööst lasub nende õladel. Kahlemata on neil küll ka näitusel sellest suurt kasu ja nii toetawad teineteist ja arenewad mõlemad.

Tänawune Tartu näitusel einelaud on siis ilma õlleta. Selle eest on aga hinnad muude toitute pealt hästi joolasemad, sest ärimisees peab ikka oma osa saama. Samuti on julemud näid ka karstuse liit oma suuremate wäljapanefutega esineda, kuna mine-

mal aastal wõeti ruumi ainult üks ruut sild protestiululuse ülestagumiseks, mille mahawõtmise protses kohtus lepituse teel hiljuti on lõpetatud.

Nagu juba eelpool nimetatud, on tänawune näitus põllumajanduslikel küljest nõrgem, kui eelmisel aastal. Eriti just meie talumehi oma töösaadustega on wähe. Kes on, need on juba wanad tuntud nimed, harilikud näitustel esinejad ja neistki on paljud ära jäänud. Näitusel esinemine on ju suurte kulubega ühenduses, misjuga mitte iga aasta ei taheta ette wõtta, kuna teistest küljest ei ole ka iga aasta midagi uuendustena ette tuua. Pealegi on kohalikud näitused paljudele põllumeestele läheb-damad, kus põllumeeste pühised ja uuendused samuti auhindamist leiawad.

Käesolew Tartu näitus peaks juba lord meie „ülemaalist“ näituste korraldajatele seda selgeks tegema, et iga-aastane põllumajanduslikel näituste korraldamine on meil juba otstarbetu. See on asjata jõukuluus, ilma et sel kuigisuguseid praktilisi tagajärgi oleks. Mitte näitus ei ole enam selleks kohaks, kus mingisuguse woolu heaks poliitikat tehakse, waid näitusel on omad kultuurilised ülesanded majanduse elu edendamiseks. Poliitika tegemiseks on meil wõimalusi ka igal pool mujal.

Rahwast on seni näitusel hõredamalt näha olnud, kui eelmisel aastal. Jsegi püha-päeval ei olnud mitte wäga suurt tungi. Wõib olla, et siin ilmab kaasa on mõjunud, sest wahetewahel tibab wihma, mis ini-mesi kiirustab lõite läbiwaatama.

—Is.

oooooooooooo

Regni Wallas

Estoonia teater

Teisipäeval, 4. sept. j. a.
Telli pool 8 õhtul

„Kerjus üliõpilane“

Müüklari opereett 3 w.

Keskpaik, 5. septembril j. a.
Telli pool 8 õhtul.

„Lõbus talupoeg“

Geo Fall'i opereett 3 w. a. t. u. s. e.

Dramateater.

Pühapäeval, 9. sept. j. a.
hooaja avamiseks.

„Läheb mõõda“

Arthur Abjont
teise pilli igapäevast.
Näitejuht: P. Sepp. Dekoratsioonid: A. Luurand.
Algas tell pool 8 õhtul.

Kolmapäeval, 12. sept. j. a.

Hommikust keskööni

Georg Kallast näidend 7 pildis
Näitejuht: B. Meitus. Dekoratsioonid: A. Luurand.

Algas tell pool 8 õhtul.

Päijetähele eelmist algas
kolmapäeval 5. sept. kell 11—1
e. l. ja 5—8 õht. teatrit lasjas.

A.-S. „Helios“

Aptegi- ja kosmeetikaalnetega kauplemise, keemia-
farmatsüütiliste preparaatide valmistamise, arsti-
rohtude ja tehniliste taimede kasvatamise ja ümber-
töötamise selts.

Rohukauplus, ladu ja peakontor:

Tartus, Promenadi uul. 7. Telefon 5-62.

Wabrik ja kaitsepõllud: Uus-Sämi uu. 1. Telefon 2-30.

Lõhna-õlid

Puudrid

Eau de Cologne

Vegetal

Hambapulbrid

Tualett nahakreemid

Tualettasjad, käärid, peeglid, kammid, nesses-

säärid jne.

Tualettseebid kodumaa ja väljamaa

Kummikaubad

Marle ja sidemed

Keemia klaas ja araeomeetrid

Põemapiildid aparaadid ja tarbenõud.

kodumaa ja väljamaa

En gros.

En detail.

Heinrich Lanz'i wabriku wiljapeksugarnituurid

hobustega weetawad ja isesõitjad

Rootsi originaal THERMAENIUS'e peksu-
masinad ühes MATHILDEDAHL'i loko-
mobiilidega

Isesõitja kummishlauhid, weeklaasid, mano-
meetrid

Peksumasinade teras trumliilistud

Torude waltsid, asbestpapp nõõr, klingerid

Peksumasinade- ja kuiwatussõelad

Rootsi „Herkules“ niidumasinad ja rehad

Kõiksuguste niidumasinade lisajad

Rootsi koorelahutajad „Alfa“ ja „Globe“ ja

nende lisajad

Rootsi piimakannud, kurnad „Ula“

Wõimasinad ja -pressid, piima- ja koorejahu-
tajad „Astra“

Gerberi aparaadid, pipetid, korgid jne.

Täielikud meierei-sisseseaded

Riia Rasewsky adrad ja nende tiivad, terad

Tuulamismasinad ja nende sõelad

Wankripussid ja -teljed, loomaketid

Laua- ja detsimaalkaalud, wihid

Masinarühmad ja rihmakruwid

Masina-, tsilindri-, koorelahutaja-, auto- ja

mootorõli

Heeringad, sool.

C. A. WIRKHAUS,

(asut. 1880).

Tartus, Peterburi uul. 42. Tel. 195.

P. Keskühisus „Estoonia“ õisu piimaasjanduse koolis

algab õpetus 15. oktoobr.

Õpilast kooli 1. klassi wõetakse weel wastu. —
Sooma wõetakse ühes lühikese elukoolitõrjelusega tu-
lewad hiljemalt 30. septembril koolijuhataja sisse
and, kes la kooli ille lähemaid teateid annab.

Koolijuhataja aadress: Siin.

Koolijuhataja.

Rõngu walla Silga algkooli

teise

kooliõpetaja

walimine on reedel, 14. septembril 1923. a. kell 2 p. l.
Rõngu wallamajas. Kutsesõiguslõhi kandidaatide ühes
tunnistustega palutakse ilmuda. (Pristu jaama 5 wersta).

Wallawalitsus

Sebesta wallas wabade kohtade peale

õpetajate walimine

wallandutogu ees 16. septembril j. a.

Wallawalitsus

Tallinna kollekt

Sotsiaal-humanitaarne teadustönd.

Palun kõiki, kes soovivad sotsiaal-humanitaarse
teadustöndi kuulajateks astuda, ilmuda teisipäeval,
4. septembril kell 5 kollekti aulasse. Annan seletusi
töö ja sisestamise tingimuste kohta.

Teadustöndi juhataja M. Wälbe

iiwklawerid ja pianiinod

kõige kõrgema tehnilise ja kunstilise wäärtu-
sega. Esimeseklassi kodu- ja wäljamaa wab-
rikutest manguurist on alati ladus, muu seas:
BLÜTHNER, RÖNISCH, IRMLER, SEILER,
WEISBROD, RÄSSA ja HEINE.

Rikkalikult helidega. — Kaugi wäljusega, — Odawad hinnad.

Karl Jürgenson,

TALLINN, Kuninga uul. nr. 5

Ärge hoidke asiata raha kodus!!!

Raha kodus ei too ühtegi kasu!
Raha on kodus kardetaw hoida!

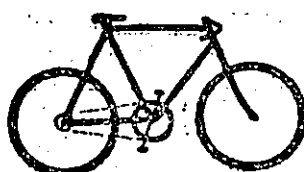
Raha wõtab hoiule

jookswale arwele ja tähtaja peale
ja maksab hoiusummade cest
— ajakohast protsenti —

Kolmas Tartu Laenu - Hoiu - Ühisus
TARTUS, SUURTURG NR. 8.

Rutake! Rutake!

Praegu kohale jõudnud selle hooaja wiimane
saadetus maailma kuulsaid JALGRATTAID



„WANDERER“

Ka järelmaksu müük!
Nõudke ilustatud
hinnakirju

Lier & Rossbaum
Rataskaewu uul. 5.

15. sept. j. a. kell 10 hom., müüakse enampattu-
misel sõjawäe kraami ladus, Soompeal 1550 pd. 39,5
naela sõjawäele kõlbmata

saapanääret.

Ew. kraamiladu waltseja alom kapten (alliri).
Asjaajaja (alliri).



Tallinna Innawalitsuse harkdusosak.

wajab

Raua uulits. ehitatawa algkooli jaoks

elektriarmatuuri.

Pakkumised linnistes ümbristudes märgusõna
„Armatuur“ all kuni 12. septembrini oja-
tonna kantseleisse (Nunne uulits nr. 2) sisse
anda.

Pakkumise lindlustusels tuleb 10 prot. pak-
kumise hinnast linnatassasle sisse maksta eht
wastawa summa peale panga garantiitõrri
esitada.

Lingimised on näha igal äripäeval osatonna
kantseleis tella 12—2.